

Asia: LVM/891/03/2017

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys

Yleiset kommentit hallituksen esityksestä

Kannatamme lakiesitysluonnoksessa esitettyjä virastouudistuksen tavoitteita. Viranomaistehtävien selkeyttäminen, sääntelyn sujuvoittaminen ja luotettavien ja sujuvien liikenne- ja viestintäverkkojen turvaaminen ovat tärkeitä päämääriä. Uudistuksen yhteydessä tulee keskittyä huolehtimaan, että näihin tavoitteisiin myös päästään.

Uudistuksessa tulee huolehtia toiminnan laadun, luotettavuuden ja turvallisuuden varmistamisesta sekä muutoksen yhteydessä että uuden virastokokonaisuuden toiminnassa. Uudistus ei saa aiheuttaa yhteiskunnallisten tai toimijoiden kustannusten nousua. Erityisesti uudistuksessa tulee keskittyä liikenneinfrastruktuurin tason ja väylien kunnossapidon turvaamiseen.

Uudistuksessa tulee varmistua uusien virastojen ja perustettavan liikenteenohjausyhtiön välisestä yhteistyöstä ja rajapintojen toimivuudesta. Virastojen toimintojen välille ei tule jäädä päällekkäisyyksiä. Uudistuksella on yksinkertaistettava nykyistä toimintamallia huolehtien kuitenkin viranomaistoimintojen edellyttämästä riippumattomuudesta mm. rataverkon haltijan ja raideliikenteen turvallisuusviranomaisen välillä.

Yleisperustelut

Virastouudistuksessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti toiminnan laatuun ja palvelujen turvaamiseen. Suomalaisen liikenteen laatua ja palveluja tulee parantaa virastouudistuksen avulla. Liikenteen harjoittajien tai käyttäjien kustannukset eivät uudistuksen myötä saa nousta, vaan uudistuksen tulee johtaa tehokkaampaan ja sitä kautta edullisempaan liikenteen järjestämiseen.

Tulee huolehtia tarvittavan asiantuntemuksen ja osaamisen siirtämisestä perustettaviin virastoihin niiden tehtävänjaon mukaisesti.

Uudistuksessa tulee turvata väyläinfrastruktuurin rahoitus. Rataverkon korjausvelka on mittava ja ratainfrastruktuurin huonokuntoisuus vaikuttaa liikennöintiin ja liikenteen täsmällisyyteen tällä hetkellä merkittävästi. Uudistuksessa on huolehdittava, että väyläinfrastruktuurin kehitys ja ylläpito turvataan. Rataverkon toimivuus edellyttää sen olennaista parantamista.

Turvallisuus on keskeisessä asemassa LVM:n hallinnonalan virastojen toiminnassa. Uudistuksella kerrotaan olevan myönteisiä vaikutuksia liikenneturvallisuuteen. Oikea-aikaisen ja laadukkaan informaation välittämisen kerrotaan parantavan edellytyksiä tulevaisuuden liikenneturvallisuusyhteistyölle. Kannatamme näitä tavoitteita.

Uudistuksessa tulee huolehtia uusien virastojen ja perustettavan liikenteenohjausyhtiön välisestä yhteistyöstä ja rajapintojen toimivuudesta. On varmistettava siitä, ettei virastojen toimintojen välille ei jää päällekkäisyyksiä ja että uudistuksella pystyttäisiin käytännössä yksinkertaistamaan nykyistä toimintamallia.

Pidämme perusteltuna ehdotettua mallia, jossa rataverkon haltija on erillinen raideliikenteen turvallisuusviranomaisesta. Uudistuksessa on tärkeää turvata rautatiealan sääntelyelimen itsenäisyys ja erillisuus rataverkon haltijasta.

Rautatieyrityksen kannalta uudistuksen myötä hajautettaisiin nykyisin Liikennevirastolle kuuluvia tehtävät Väylävirastolle ja uudelle liikenteenohjausyhtiölle. Yksityiskohtainen työnjako ei käy luonnoksesta ilmi. On tärkeää varmistaa, että uuden yhtiön ja Väyläviraston työnjakoon ei jää päällekkäisyyksiä ja sitä kautta epäselvyyksiä, ristiriitoja ja lisäkustannuksia. Tarkoituksena käsittääksemme on, että perustettava liikenteenohjausyhtiö olisi Liikenne- ja viestintäministeriön omistajaohjauksessa. Olisi kuitenkin ristiriitaista, että LVM ohjaisi sekä perustettavaa yhtiötä että siltä palveluja ostavaa virastoa.

Vastaavasti Väyläviraston ja Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänjaon tulee olla selkeää mm. liikennejärjestelmien ja rataverkon suunnitteluun liittyvien tehtävien suhteen. Tulee huolehtia siitä, että Väylävirastolle jää riittävässä laajuudessa ja selkeänä kokonaisuutena nykyisin Liikennevirastolle kuuluvat tehtävät väyläinfrastruktuurin suunnittelussa, kehittämisessä ja ylläpidossa. Virastojen tehtävien välille ei saa jäädä epäselvyyksiä tai ristiriitoja.

Liikenteen hallinnonalalla on vireillä samanaikaisesti useita muutoksia ja niiden keskinäinen riippuvuus ei käy luonnoksesta ilmi. Virastouudistuksen kanssa käsitellään samanaikaisesti, mutta

erillisenä asiana kokonaisuuteen vahvasti liittyvää liikenteenohjausyhtiön perustamista. Lakiluonnosten erikseen käsittely tekee kokonaisuuden hahmottamisesta haastavaa.

Yksityiskohtaiset perustelut

Uudistuksen myötä Väylävirasto voisi hankkia ratakapasiteetin jakamiseen liittyviä tehtäviä perustettavalta liikenteenohjausyhtiöltä. Uusi yhtiö voisi tehdä kiireellisen ratakapasiteetin jakopäätökset. Vastuu kapasiteetin jakamisesta olisi kuitenkin rataverkon haltijalla. Epäselvyyksien välttämiseksi operatiivisten liikennetilanteiden vaatimat ratakapasiteettipäätökset olisi luontevaa sijoittaa uuteen yhtiöön eikä valtion väylävirastolle pidä tuolloin jättää operatiivista roolia asiassa.

Lakiesitysluonnoksessa on useita tietovarantojen ylläpitämiseen liittyviä säännöksiä. Esimerkiksi Liikennepalvelulain V osan 4 lukuun ehdotetaan säännöksiä Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämistä tietovarannoista. Tiedonantovelvoitteiden tulisi olla yksityiskohtaisesti määriteltyjä ja koskea ainoastaan välttämätöntä tietoa. Tiedonantotapojen tulisi olla joustavia eikä aiheuttaa toimijoille esimerkiksi järjestelmäkustannuksia. Liikesalaisuuksien säilymisestä ja henkilötietojen suojasta on huolehdittava. Erityisesti tavaraliikenteen kuljetuksiin liittyy liikesalaisuuksia, joiden paljastuminen olisi haitallista suomalaiselle teollisuudelle ja Suomen kilpailukyvyllä.

Lakiehdotukset

-

Keisanen Leena
VR-Yhtymä Oy